

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.949/2018/7. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Zumbók Péter előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

A felperesek képviselője:

. Kozma Tamás ügyvéd

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

jogtanácsos

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Törvényszék 73.Pf.633.321/2018/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 43.P.85.885/2016/34.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek édesapja, S.E. 1979. január 4. és 1980. december 15. között teljesítette sorkatonai szolgálatát. 1979. december 19-én a Magyar Néphadsereg 167. Általános Műszaki Zászlóaljba helyezték át, ahol 1980. március 3-tól műszaki mentő beosztásba került. Az alakulat 1980-ban elsősorban kiemelt állami nagyberuházásokon

(konverteres acélmű építésén, valamint lakásépítkezéseken) dolgozott.

- [2] A felperesek édesapját 2005-től mellhártya daganattal kezelték, de betegsége olyan előrehaladott állapotban volt, hogy azt nem operálhatónak minősítették. A 100%-os munkaképesség-csökkenésre tekintettel 2006. április 26-tól baleseti rokkantsági nyugdíjat állapítottak meg részére.
- [3] A felperesek édesapja 30.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti igényt jelentett be az alperesnek, amit arra alapított, hogy a daganatos megbetegedése a sorkatonai szolgálat alatt végzett munkájára visszavezethetően keletkezett, mert annak során azbeszttel került kapcsolatba.
- [4] A felperesek édesapja 2006. december 7-én elhunyt.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperesek módosított keresetükben 30.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamatai 1/2-1/2 arányban történő megfizetésére kérték az alperes kötelezését. Állították, hogy az édesapjuk daganatos megbetegedése a szolgálatteljesítéssel összefüggésben keletkezett, s emiatt szolgálati megbetegedésnek minősül, ezért az alperes vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel. Előadásuk szerint az édesapjuk a sorkatonai szolgálatának ideje alatt több hónapig jelentős mennyiségű azbeszttel dolgozott anélkül, hogy óvintézkedés történt volna az alperes részéről. Hivatkoztak arra, hogy a peresített nem vagyoni kárigényt az édesapjuk a keresetindítás megelőzően a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek kártérítési felelősségéről szóló 16/1978. (III. 1.) MT rendelet (a továbbiakban: MT rendelet) és az annak végrehajtásáról szóló 4/1978. (III. 5.) HM rendelet (a továbbiakban: HM rendelet) által szabályozott kártérítési eljárásban sikertelenül érvényesítette.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet és másodfokú közbenső ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság - a megismételt eljárásban meghozott - ítéletével a keresetet elutasította. Az okirati és a tanúbizonyítás eredményét értékelve azt állapította meg, hogy a felperesek nem tudták bizonyítani, hogy az édesapjuk a sorkatonai szolgálatának ideje alatt azbeszttel került kapcsolatba, ami a megbetegedését kiváltotta.
- [8] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és

megállapította, hogy az alperes kártérítő felelősséggel tartozik a néhai S.E-tért azon károkért, amelyek azzal okozati összefüggésben következtek be, hogy néhai a sorkatonai szolgálat teljesítése során azbeszt szennyeződésnek volt kitéve.

- [9] Mindenekelőtt rögzítette, hogy a perben csatolt, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium megbízásából a Levegő Munkacsoport által készített tanulmány szerint az azbesztet számos iparágban, például az építőiparban alkalmazták hazánkban, és a mellhártyában kialakuló mesothelioma nevű daganatos megbetegedés kockázata bizonyítottan nő az azbesztnek való kitettséggel.
- [10] Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság helyesen jelölte meg az alkalmazandó jogszabályokat, és a felperesek nem cáfolták az alperesnek azt az állítását, hogy a HM rendelet 3. § (2) bekezdése szerint irányadó 29/1978. (HK17.) HM számú utasítás 1. számú mellékletében a fenti megbetegedés a szolgálati betegségek között nem szerepel. Ebből következően a jogvitát a kártérítés általános szabályai, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdése alapján kellett elbírálni.
- [11] A másodfokú bíróság megállapítása szerint a kár bekövetkezte bizonyított, a felperesek édesapjának daganatos megbetegedését az orvosi dokumentumok igazolták. Az okozati összefüggés meglétét a 2006. október 18-án kiállított orvosszakértői vélemény alátámasztotta, a betegség létrejöttében az azbeszt expozíció oki szerepe bizonyosra vehető, a megbetegedés a teljes életszakasz során bekövetkezett azbeszt expozíció összhatására vezethető vissza, és abban részoki szerepe lehetett a sorkatonai szolgálat alatt végzett munkatevékenységnek is.
- [12] A másodfokú bíróság a jogellenes magatartás bizonyítottságának vizsgálatakor abból indult ki, hogy mivel a felperesek édesapjának elmondása szerint több helyen is érte azbeszt expozíció, ezért a felpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy az alperes egyike volt azoknak, ahol az édesapjuk a munkavégzése során azbeszttel került kapcsolatba. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperesek édesapja minden alkalommal - a kártérítési igényének az alpereshez történt bejelentésekor, az orvosszakértői vizsgálat során és a foglalkozási megbetegedése kivizsgálásakor - következetesen állította, hogy a sorkatonai szolgálatának ideje alatt az üzemcsarnokban dolgozott és azbeszttel végzett munkát. A jogerős közbenső ítélet indokolása szerint ezt a perben kihallgatott tanúk vallomásai is alátámasztották. Közülük a felperes édesapját személyesen ugyan csak egyikük ismerte, de az általa megjelölt munkáról tudtak, és megerősítették, hogy a kérdéses időszakban végezték a csarnokok azbeszttel való szigetelését, az abban részt vett sorkatonák pedig védőfelszerelést nem használtak.

- [13] A másodfokú bíróság a bizonyítékoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésének eredményeként bizonyítottnak találta, hogy a felperesek édesapja a sorkatonai szolgálata alatt, a csarnoknál végzett munka során azbesztszennyezésnek volt kitéve, mert védőfelszerelése nem volt. Minthogy ezzel az alperes jogellenes magatartását is igazoltnak tekintette, közbenső ítélettel megállapította az alperes Ptk. 344. § (1) bekezdése szerinti kártérítési felelősségét.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A jogerős közbenső ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.
- [15] A fellebbezési ellenkérelmét mindenben fenntartotta, és kérte annak a felülvizsgálati kérelme részeként történő figyelembevételét. Egyetértett a másodfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a perben irányadó Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a károsultnak azt kell bizonyítania, hogy kára következett be, a kárt a károkozó tevése vagy mulasztása okozta, továbbá a kár bekövetkezte és a károkozó magatartása között összefüggés áll fenn. Álláspontja szerint ugyanakkor a másodfokú bíróság a Pp. 164. § (1) bekezdésében is rögzített bizonyítási kötelezettség nem megfelelő alkalmazásával, tehát jogszabályellenesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek jogelődjének halála miatt kártérítési felelősség terheli. A felpereseknek azt kellett volna bizonyítaniuk, hogy az édesapjuk a sorkatonai szolgálatának teljesítése során a honvédség jogellenes magatartása miatt károsodott. A bizonyításnak ki kellett volna terjednie arra, hogy a felperesek édesapja a sorkatonai szolgálata alatt olyan azbeszt expozíciónak volt kitéve, amely ok-okozati összefüggésben állt a későbbi betegségével és az amiatt bekövetkezett halálával.
- [16] Az alperes felülvizsgálati álláspontja szerint a felperesek a fentiek szerint őket terhelő bizonyítási kötelezettségnek nem tettek eleget. Nem bizonyították, hogy az édesapjuk a sorkatonai szolgálat alatt egészségkárosító azbeszt expozíciónak volt kitéve. Annak alátámasztására a felperesek édesapjának előadásán alapuló okiratok nem voltak alkalmasak, és nem merült fel arra vonatkozó bizonyíték, hogy a felperesek édesapja a sorkatonai szolgálata során egyáltalán kapcsolatba került volna azbeszttel. A perben kihallgatott öt tanú közül négy nem is ismerte a felperesek édesapját, a tanúvallomásuk ezért nem bírt bizonyító erővel; az egyetlen tanú pedig, aki vallomása szerint együtt dolgozott a felperesek édesapjával, az azbeszttel történt érintkezést nem

erősítette meg.

- [17] Az alperes hivatkozott továbbá arra, hogy a felperesek által a másodfokú eljárás során csatolt okiratokat a Pp. 235. § (1) bekezdése értelmében figyelembe venni nem lehetett.
- [18] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [19] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [20] A Kúria a Pp. 272. § (2) bekezdése szerint eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős közbenső ítélet az alperes által megjelölt és érdemben vizsgálható okokból nem jogszabálysértő.
- [21] A Kúria mindenekelőtt utal arra, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bek.]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Mindezek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását eredményezi. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3-4. pontjai].
- [22] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében anélkül sérelmezte a másodfokú bíróság bizonyítékmérlegelését, és annak alapján a kártérítési felelősségének megállapítását, hogy az ehhez kapcsolódó adekvát jogszabályhelyek megsértésére hivatkozott volna. Sem a bizonyítás eredményének mérlegeléséről szóló Pp. 206. § (1) bekezdésének, sem a deliktuális kárfelelősség általános szabályát tartalmazó Ptk. 339. § (1) bekezdésének sérelmét nem állította. Ezek a felülvizsgálati támadások ezért érdemben nem voltak vizsgálhatóak.
- [23] A Kúria előrebocsátja továbbá azt, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő - a jogi álláspont kifejtése és a jogszabálysértés konkrét megjelölése nélkül - a korábbi beadványokra utalni (BH 1995.99.II., BH 1998.558.II.). Emiatt az alperesnek a fellebbezési ellenkérelmében kifejtett és a

felülvizsgálati kérelemben kifejezetten fenntartott jogi álláspontja sem volt figyelembe vehető.

- [24] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási terhet helyesen telepítette. A Pp. 3. § (3) bekezdés harmadik mondata alapján adott tájékoztatása szerint a felpereseknek kellett bizonyítaniuk azt, hogy az édesapjuk a sorkatonai szolgálata alatt, a Magyar Néphadsereg utasítása alapján a keresetben megjelölt időpontban és helyen azbeszt expozíció hatása alatt szolgálati feladatot látott el, és az azbeszt expozícióval okozati összefüggésben keletkezett a daganatos megbetegedése (43.P.85.885/2016/2-I. számú végzés). A másodfokú bíróság ezzel egyezően rögzítette a jogerős közbenső ítéletének indokolásában, hogy a kártérítési felelősségnek a felek jogvitájában alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdésében meghatározott szükségképpen feltételei (a kár, a károkozó magatartás, az okozati összefüggés) fennállásának bizonyítása a felperesekre hárult. Ez a bizonyítási feladatoknak a felek közötti helyes megosztását jelentette, és megfelelt a bizonyítási teher Pp. 3. § (3) bekezdés második mondatában és 164. § (1) bekezdésében foglalt általános szabályának. Ehhez képest annak vizsgálata, hogy a felperesek által felajánlott bizonyítás sikeres volt-e, és a másodfokú bíróságnak – az elsőfokú bíróságtól eltérő – bizonyítékmérlegelése okszerű volt-e, a Pp. 206. § (1) bekezdésének sérelmére alapított felülvizsgálati támadást feltételezett volna. A jogerős közbenső ítélet ezért a Pp. 164. § (1) bekezdését nem sérti.
- [25] A másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben ugyancsak feltüntetett Pp. 235. § (1) bekezdésében írt novációs tilalomra tekintettel helyesen mellőzte a felperesek által a másodfokú eljárásban csatolt okiratok figyelembevételét. Eljárási hibát e körben sem vétett.
- [26] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [27] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.1. pontjára és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésére tekintettel kötelezte az alperest a felperesek részéről felmerült – az általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló – felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [28] Az alperes teljes személyes illetékmentessége [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja] miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986.

(VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.

- [29] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.
- [30] A közbenső ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. január 15.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírószági ügyintéző
HM